

עין משפט
גזירה

מג:

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

מסורת הש"ס

ח א מ"י פ"ו מהלכות
לולב הלכה ט'
ב ב טע"ט ע"ח ט"ז תת
טע"ח ט'
ג מ"ט ט"ז הלכה ט'
ד מ"ט ט"ז הלכה ט'
ט"ז

רבינו הגנאל

בסוכה כתוב בסוכות
ובסולאים כתוב ופתח
אלה מועד תשבו יום
ולילה שבעת ימים, מה
להלן במלואים לילות
בכמים, אף בסוכה חייבין
לישבו בה לילות כיומים,
מתני' ערבה שבעת
כיצד יום שביעי ימי,
ערבה בשביעי מאי טעמא
דיומא שבת, אכר ר'
יתכן כדי לפרסמה שהיא
היא התורה ברו, ומשטה
היא, ואיסקא אמרי
כיון דאפקייה מראשון
וקומה אשביעי, ואיסקא
זי הכי ערבה מן התורה
זיה שחאה ביום שביעי
ישתיל, תורה שבת אצל
גי (תנן) ישראל רדיי
כקביא דירחא, וירדעם
כבזריא תיזם יום שביעי
של תג הוא, והנה ר'
גבי וכל נחותי מערבא
גמי איקלע יום שביעי
של תג שבת, ולא נטלו
זו כיום ערבה, ועלה
קביא, ישני זה יוסף,
כיון דלא אשכחן דתריב
יקמה בערבה בפירוש,
זי בהלכה מפורשי מצות
רבה, והלמא בוקיפה
זיא, וקיים מצוה
קריפה, ולפיכך לא
זאנרנו לנטילה דתריב
הלכך לא דחי נטילה
זבת, ומתוסב אביי סמתי
קמי לולב וערבה, מה
ולב בנטילה אף ערבה
נטילה, ומשני לא הא
דאייה והא בדיאתה,
ולב בנטילה וערבה
זקופה, ואיסקא אכר ר'
ולעזי הא דתנן אורי
יום היו מקיפין את
המוצא שבעה פעמים,
לולב ומחבטין מיהא
נתיב לולב דוחה את
שבת בתלתו וערבה
סוכה, פעם אחת חל
וביני של ערבה לירות
שבת, והביאי מריביה
זל ערבה מערב שבת
ניחוס לנטילה ברו, עד
שטוסין (מתחת האבנים
כריאום וקופים כריי
מוצא לפי שאין בחיטין
רום שחיבות ערבה
דוחה את השבת, והא
יבית דבי נטילה הוא,
מאי אמרת בוקיפה,
יקפיקן לעולם יום שביעי
זל ערבה מן התורה,
זל מילתא דאנן בני
זנה לארץ לא דחיקן
זיה אינוו נמי בני ארץ,
זואל לא דחו ליה, איני,
זא לולב שחל להיות
זי טוב ראשון כשבת
זליריהו דרז,

תשבו תשבו לגורה שוה. לא לגמרי יליף ממלואים דהסא אי אפטר לטן בעזרה כמו בחצר שהיה במקום עזרה דגמריי (טעום ד' מה): אין ישיבה בעזרה אלא למלמי בית דוד בלנד ואלו כאל אסור לישן חוץ לנסוכה: **שלוהי** ולמחרת אינה מלוה לכל אדם אלא הכהנים מקיפין בה את המזבח כדפי' בקונטרס דישאל אין יטולין להקפך כדתנן פ"ק דכלים (מ"ה) דלין ישראל נכנס בין האולם ולמזבח ולכך הולך בקונטרס לטעם זה שהכהנים מקיפין ואין ישראל שכן מוכח הלשון דקאמר לולב לכל מסור ועוד הנהא שלוחי צ"ד מה יס לו להועיל ועוד דאי' ליתקן נמי בלולב שיניחוס שלוחי צ"ד ולדחו אלא ודאי הדבר תלוי זה שהכהנים זריחין הן ולא אחר לדי חילול שנת אצל לולב ולכל מסור כיון דלא דמי בישראל כהנים נמי לא דמי ומיחו קשה דפריך האידנא נמי לדימי והאידנא ערבה לכל מצורה ובקונטרס דתק לפרש לדימי ויטולה ויחטוהו שלוחי צ"ד: **לא איקלע**, שהיו מעבירין אלול או אחד מן החדשים כשהיו רואים שאירע בשנת שביעי של ערבה וכו' אמר בירושלמי ר' סימון מפקד לאלין דמחשבין הזון דעתכון דלא אחי תקעתא בשנתא ודלא אחא ערבתא בשנתא ולי דחיקומן בעדון תקעתא ולא תעבדון ערבתא משמע דמיש טפי יום ערבה מתקיעת שופר ולולב וגם עכשיו אנו מחשבין ללא מיקלע יום ערבה בשנת ואשופר ואלולב לא חיישינן אפ"ס שיום ראשון לאורייחא ותימה דלויס ערבה שהוא זכר למקדש נעלמא חיישינן וואהי לאורייחא לא חיישינן וי"ל דלין הכי נמי דהיי דמחזיני כהדיא לא אחי לפקפוקי צהו בשאר שנים אבל ערבה דרנגן אחי לפקפוקי צהו ועוד דמספק עבדין תרי יומי וכי מיקלע יום ראשון בשנת אין שופר בעל לגמרי דתקשינן צשני אפ"ג דכי צלו עדים קודם המנחה לא עבדי צ"א אלא חד יומא מ"מ מצוה לארץ עבדין תרי יומי אצל שביעי של ערבה דליחא אלא חד יומא דלא אפשר למיעד השמיני על הספק לפי שהוא י"ט אס היה בעל לגמרי משתכח מורת ערבה:

והביא מריביות ש"ף ערבה בע"ש. כאל לא היו מתנין כל מי שיגיע בערבה של מצורו הכי הוא צמתנה כדתנן גבי לולב למ"ד פירקין דלעיל (דף ה'). ערבה הלכה למשה מסיני לא גמרי משלס ולאנא שאלו נמי דדרש מדכתיב ערבי אחת ללולב ואחת למקדש אלמא צהו משלס גבי מקדש כמו לולב מ"מ גבי לולב שכל אחד מביא לולב להר הבית והחונים מקבלין מידים היו כרייין להתנות אצל ערבה שלוחי צ"ד מייחו לה ואין אחד מהן זוכה צה עד למחרת בשנת ועוד דהכהנים מקיפין את המזבח ולא היו כל קך מרוכים ועוד דזריחין הן:

והם הימה ידם עם הפרושים: והביאוים הכהנים וקופים בו. אצל ישראל לא היה נכנס בין האולם ולמזבח, ומדקמי חיבוט ערבה מכלל דכיר נטילין אותה ומנענעים ומקיפין צה הכהנים את המזבח בגרליהם ואחר כך וקופין אותה: **ואלא לירחי**, כיון דננטילה הוא יש לעשות לו זכר למקדש ולדימי שביעי דילה שנת: כיון דאנן. בגולה לא דחינן משום דלא קיס לן בקביעא דירחא:

שכנו. יומם ולילה ולולב מצוהו שעה אחת שלא נאמר בו אלא לקיחה: **מאי עמא דוסא**. ולא גזור צה כי היכי דגזור בלולב דהא חכא נמי ליחא מן המורה בגבולין כשאר ימי התג לגבי לולב ואמאי לא גזור צה במקדש: **לפרסמה שהיא מן הסורה**. לפי שאינה מפורשת מן המורה כהדיא שצקו לה רוחא למדימי שנת חד יומא כלי לפרסמה שכן המורה היא: **לולב נמי ידחו**. בשאר ימים במקדש כדי לפרסמו שהוא מן המורה כל שבעה דהא לא מפרשא כהדיא דאיכא למיעבי ולמימר דהאי ושמתאם לפי ה' שבעת ימים) לאו שמחת לולב קאמר: **שלוחי צים דין מייסי לה**. מע"ש ולמחרת אינה מלוה לכל אדם אלא כהנים המקיפין צה את המזבח: **ואי הכי**. לדיכא למיגור צה מידי והוא כל שבעת במקדש מן המורה: **כל יומא נמי**. דאיקלע בשנת נדימי מאי שנת חד יומא ותו לא: **אפי לפקפוקי בלולב**. ללולבי בלולב משום דלא דמי בלולב אלא צמד יומא והא דמי כל יומא אחי למימר לולב לאו מלוה חסובה היא: **ולדימי**. ערבה ציי"ט ראשון בלולב: **לאו מוכחא מילתא**. דמשום ערבה הוא דמייפנס שהיא מה"מ דחמרי משום דמנכס לדחות אלל לולב נדחית אף אלל ערבה ועיקר משום לולב הוא: **כחד מהנך**. גאחא משאר הימים: **אוקמה אשביעי**. יום מקויים או ראשון או אחרון: **האידנא נמי**. לאחר חורבן דעבדין ערבה חד יומא כדאמרין לקמן (ד' מד.) מנהג נביאים הוא בגבולין כיון דליכא למיתש מידי לדימי שביעי ויטולה ויחטוהו שלוחי ציה מן המורה לפרסמה שהיא במקדש מן המורה שהרי לא גזור עליה שביעי ולאחר חורבן מי גזור עליה: **לא ידעינן** **שביעי**. ושמא אין שביעי שלוחי ציה: **לא איקלע**. הס מעבדים את אלול או אחד מן החדשים כשראיין שאירע שביעי בשנת: **וכל נחותי**. כל הסיעה שירדו מא"י לצבל ושעלו מבבל לא"י וחזרו: **מאן לימא לן**. דערבה במקדש בנטילה לדימי השתא ערבה אסורא מדרנגן זכר למקדש לדימי שנת: **כיד אלא** זוקפין אותן לדימי המזבח לחוד כדתנן במתני' והשתא ליכא מוצח היכא נוקפה: **ואוסו כיום**. שביעי מדקמי פעם אחת ושבע פעמים ש"מ הקפה כרגל סביב המזבח הוא זכמה מקיפין לאו בערבה: **לא בלולב**. מקיפין לאחר שזקפו הערבה סביב המזבח: **באשילטו**. ציי"ט ראשון: **וערבה כסופו**. שביעי:

תורה אור השלם
1. ופתח אהל מועד
תשבו יום ויחב
שבעת ימים ושמתם
את משמרת ה' ולא
תמזו בו כן צויתם:
ויקרא ה ה

מוסף רש"י

בערבה. לאחר זקפת
מורכבות מוסנות למזבח,
מקיפין כפעמים סביב
למזבח חרות של ערבה
כדיהא פסא אחת ככל
יום ושבע לוחיו יום,
דכ"ג נמרי לה (ספדו רש"י
ס"ז רכח).

6) ולקמן מה. א. ב. ג. ד.
ה. ו. ז. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד.
טו. טז. יז. יח. יט. כ. כא. כב.
כג. כד. כה. כו. כז. כח. כט.
ל. לא. לב. לג. לד. לה. לו.
לז. לח. לט. לך. לם. לנ.

תורה אור השלם

1. ופתח אהל מועד
תשבו יום ויחב
שבעת ימים ושמתם
את משמרת ה' ולא
תמזו בו כן צויתם:
ויקרא ה ה

מוסף רש"י

בערבה. לאחר זקפת
מורכבות מוסנות למזבח,
מקיפין כפעמים סביב
למזבח חרות של ערבה
כדיהא פסא אחת ככל
יום ושבע לוחיו יום,
דכ"ג נמרי לה (ספדו רש"י
ס"ז רכח).

מריביות. נעושות: **וכיכרו** כקן צייסוסין. הרגיבו תלמידי ציתוס והן זקוקים ואינם מודים **וככשום**. טמונס כמו צהדי ככשי דרממנא למה לך במסכת צרכות (דף י.). ו"מ כמו יכבוש עונותינו (מכיל ו) יכבה כסית כל מעלמאם קלה (מהלכות פה): **ספה האבנים**. יודעים הם כחכמים שלא יטלטלו למחר האבנים: **עמי הארץ**. שלא היו בקיאים באיסור טלטול אלא ישראל לא היה נכנס בין האולם ולמזבח, ומדקמי חיבוט ערבה מכלל דכיר נטילין אותה ומנענעים ומקיפין צה הכהנים את המזבח בגרליהם ואחר כך וקופין אותה: **ואלא לירחי**, כיון דננטילה הוא יש לעשות לו זכר למקדש ולדימי שביעי דילה שנת: כיון דאנן. בגולה לא דחינן משום דלא קיס לן בקביעא דירחא: